

at der nemlig er en Betsignelse i dette Forhold, en Betsignelse i Sognebaandet, og, naar der derfor her antages en Lov, som jeg har erklæret, jeg ikke vil stemme imod, uagtet den hos mig har vaart megen Uengstelse og Beskyrning, saa maa jeg ønske, at min Uengstelse og Beskyrning i Tiden maa bevise, at have været ugrundet.

Premierministeren: Jeg skal tillade mig den Bemærkning, at jeg ikke troer, det egentlig fremmer denne Sæg, at man, naar den er bragt til et Resultat, hvormed man er nogenlunde tilfreds, gaaer tilbage til den ældre stærke Strid, der har været om det samme Spørgsmaal, og at man navnlig fremdrager Personligheder og indbrager deres Afsærd under en vis Bedømmelse. Naar det imidlertid skal skee, saa troer jeg dog, at jeg, der saa at sige har staaet i Brændpunktet af denne Strid i den Næstsidste Stænderforsamling, bør tilføie et Par Ord for at klare Sagen. Da den første Gang kom for, faldt den, idet der kun var et ringe Antal Medlemmer derfor, men som kæmpede til det Uendelige for den, og iblandt dem var jeg. Jeg ved ikke, at jeg nogenstunde har talt saa varmt for en Sæg, eller maaskee gjort saameget Indtryk paa Tilhørerne, som da jeg talte for Friheden i denne Retning, navnlig med Hensyn til Communionen og Confirmationen, men Stemningen var dengang saaledes imod Sagen, at selv Mange af dem, der hørte mig med særdeles Interesse, dog vedbleve at være trykte og Betænkeligheder og sagde Nei. Da Sagen næste Gang kom for, blev Striden ikke egentlig udkæmpet i Salen, men i Comiteen, hvor den, der var dens egentlige Modstander — og det var ganske rigtigt Biskop Mynster — og jeg mødtes. Vi endedes da om det, som blev Resultatet, og jeg vilde i høi Grad svigte min Pligt mod den Afstode, naar jeg ikke udtalte, at det var den inderligste Interesse for det, han ansaa for Kirkens Tarv, der bragte ham til at tale og stemme, som han gjorde, ligesom det var min ligesaa faste Overbeviisning om Frihedens gavnlige Virkninger, der bragte mig til at tale og handle, som jeg gjorde. Vi endedes da om den Comiteebetænkning, som i det Væsentlige

blev bifaldet, men som Regjeringen dog, saavidt jeg erindrer, kun under betydelige Indskrænkninger tog til Følge. Naar man, saaledes som jeg, har kjendt disse Forhold, kan man, naar man kaster Blik tilbage, ikke andet end agte alle de Mænds Overbeviisning, som fra begge Sider deeltog i Kampen.

Grundtvig: Vi hørte nu af den høitæredede Indenrigsminister, hvad jeg ogsaa godt vidste, han bedst kunde gjøre Rede og Klarhed for, da jeg, uagtet jeg var udenfor Stænderne, dog stod i saa nær Forbindelse med Sagen, at jeg er temmelig vel underrettet om Alt, hvad der foregik. Men hvad den høitæredede Indenrigsminister ikke nævnte, var, at Comiteens Majoritet tog sin Indstilling tilbage, at dette var Biskop Mynsters Bænk, og at han derved beviste, at han ikke med god Villie var gaaet ind paa Sagen, mener jeg er klart. Hvad angaaer det, der af den ærede Rigsdagsmand for Ødense Amts 3die Valgfreds (Møller) er yttret, skal jeg ikke indlade mig videre derpaa, end at jeg skal bemærke, at der for det Første er en stor Forskiel paa, hvorledes han brugte Betsignelsen om Ugtefolk, og hvorledes den lod sig bruge, blot som et Exempel paa, at selv, hvor den skulde være en meget inderlig Fjorening, fandt man dog, at det var bedre at opløse Forbindelsen, end at lade den vedblive, naar de Betingelser fattedes, der skulde gjøre den gavnlig og glædelig, men, naar man ellers vilde bruge den til Sammenligning, saa var der rigtignok ikke alene en Hælden, men det ene Been fattedes, thi Lingen var jo den, at man saa maatte sige, at det var et tvungent Giftermaal; thi i alt Fald efter vore Indretninger er der jo slet ikke noget Spørgsmaal om, hvad Sagnet mener, naar det skal have en Præst, og at sammenligne Sognekfolket's Forhold til en paatvungen Præst med Ugtefælsforholdet, som er stiftet frit, er jo dog alt for urimeligt. Endelig skal jeg kun bemærke, at naar den ærede Rigsdagsmand siger, at, hvad der ene bevæger ham til nu at stemme for Sognebaandets Løsning, er, fordi en saadan Frihed vil være nødvendig i Folketirken, efterat der ved Grundloven er givet en Religionsfrihed uden